

Пасічніченко А. В.
доцент кафедри дошкільної освіти
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна
Ковалевська Н. В.
доцент кафедри дошкільної освіти
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ЗВО

У сучасному світі питання психічного здоров'я набуває все більшої актуальності, зокрема і в контексті студентського середовища. Зростання академічних та соціальних навантажень, швидкі зміни в освіті, а також глобальні виклики, такі як війна, економічні труднощі, соціальна нестабільність, створюють додатковий стрес для молоді. Студенти часто стикаються з високими вимогами до навчання, конкуренцією, невизначеністю майбутнього та труднощами адаптації до дорослого життя. У зв'язку з цим збільшується ймовірність розвитку психічних проблем, таких як тривожність, депресія, емоційне вигорання та інше.

У сфері освіти питання підтримки психічного здоров'я є особливо актуальним, оскільки психоемоційне благополуччя безпосередньо впливає на академічні результати здобувачів освіти. Психологічно здорова людина зазвичай демонструє кращу здатність до концентрації, аналізу та засвоєння інформації, що позитивно позначається на її продуктивності та успішності в навчанні. Високий рівень емоційної стійкості, яка є складовою частиною психологічного здоров'я, дозволяє ефективно долати труднощі та стресові ситуації, що можуть виникати в процесі навчання.

Психологічне здоров'я студентів має вагомий вплив не лише на академічні досягнення, але й на здатність ефективно взаємодіяти з оточенням, встановлювати конструктивні взаємини з однолітками, викладачами та іншими учасниками освітнього процесу, що, у свою чергу, є значимим чинником, який визначає наскільки успішно здобувачі освіти можуть адаптуватися до нових умов і змін, що виникають у їхньому житті. Крім того, психологічне благополуччя сприяє особистісному розвитку, допомагаючи розвивати здібності, творчий потенціал на високому рівні. [1, с. 450].

Ураховуючи виклики сучасності та важливість психологічного здоров'я, стає очевидною потреба в застосуванні інноваційних підходів до організації освітнього процесу, серед яких студентоцентроване навчання є одним із найбільш ефективних.

За трактуванням Н. Сосницької та С. Глікман, студентоцентризм – це підхід, який став відповіддю на вимоги сучасного ринку праці та сприяє формуванню цілісної особистості студента. Його основа полягає в ідеї людиноцентризму, що підкреслює важливість взаємодії між особистістю та суспільством. Він фокусується на студенті як активному учаснику освітнього процесу, що має можливість самостійно визначати свою освітню траєкторію, ураховуючи власні здібності. Також він передбачає новий рівень відповідальності за створення належних умов для навчання та досягнення його результатів [2, с. 378].

Погоджуємося з думкою Рябовол Л. Т., яка підкреслює, що студентоцентрований підхід орієнтується на індивідуальні потреби кожного здобувача освіти і сприяє створенню освітнього середовища, яке базується на партнерських взаєминах, взаємоповазі, довірі, підтримці. Студент є активним, свідомим і відповідальним учасником освітнього процесу [3, с. 55].

Г. Гладких підкреслює, що цей підхід є важливим для всебічного розвитку особистості студента та його підготовки до професійної діяльності в майбутньому [4, с. 154].

Орієнтоване на індивідуальні потреби, інтереси та можливості кожного здобувача освіти, у свою чергу, студентоцентроване навчання є важливою складовою збереження їх психічного здоров'я в умовах сучасної освітньої реальності. Воно є ефективним інструментом для зниження стресу та тривожності серед студентів, оскільки надає їм більше контролю над власним навчальним процесом. Завдяки можливості вибору методів навчання, темпів і форм взаємодії, студенти можуть адаптувати навчання до своїх індивідуальних потреб і стилів. У свою чергу, це дозволяє їм відчувати себе більш комфортно та зменшує відчуття тиску, що часто виникає через жорсткі рамки традиційної системи освіти. У результаті студенти можуть працювати в своєму темпі, що знижує рівень стресу і дає більше можливостей для самовираження.

Крім того, такий підхід значно підвищує мотивацію здобувачів освіти, оскільки вони активно беруть участь у процесі навчання і можуть бачити конкретні результати своїх зусиль. Визначаючи власні освітні траєкторії, студенти відчують більшу відповідальність за своє навчання, що, у свою чергу, зміцнює їхню самооцінку та впевненість у власних силах. Така внутрішня мотивація є більш стабільною, адже вона ґрунтується на власних інтересах і потребах, а не на зовнішніх примусах.

Студентоцентризм також підтримує розвиток емоційної стійкості та соціальних навичок, оскільки навчання часто передбачає інтерактивність, роботу в групах та колаборацію. Взаємодія з однолітками допомагає розвивати комунікативні навички, учитися працювати в команді та підтримувати один одного, що значно знижує відчуття ізольованості. В умовах сучасного навчання, де соціальна підтримка є значимим фактором для збереження психоемоційного благополуччя студентів, це особливо важливо.

Ще однією перевагою студентоцентрованого підходу є його здатність враховувати індивідуальні потреби кожного студента, що дозволяє створити більш гнучке і персоналізоване середовище для навчання. Такий підхід не лише сприяє академічним здобуткам, а й покращує психоемоційне благополуччя студентів, оскільки дає можливість кожному учаснику освітнього процесу бути почутим, відчувати підтримку, дозволяє досягати більш високих результатів і розвиватися як особистість та значно підвищує загальний рівень їхнього задоволення від навчання.

Отже, студентоцентроване навчання є важливим інструментом для збереження психічного здоров'я студентів. Воно дозволяє створити більш комфортне середовище для навчання, де кожен може розвиватися в умовах мінімального стресу і максимального самовираження. Такий підхід не лише сприяє академічному успіху, а й допомагає здобувачам освіти адаптуватися до соціальних і психологічних викликів, що є важливим аспектом їхнього благополуччя в умовах сучасного світу.

Список використаних джерел:

1. Пасічніченко А.В., Зімакова Л.В. Психологічне здоров'я здобувачів освіти ЗВО: виклики сучасності. *Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціально-гуманітарних та поведінкових наук в умовах воєнного стану*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 25 квітня 2024 р.) / голов. ред. В. Ф. Пузирний ; Пенітенціарна академія України. Чернігів: ПАУ, 2024. С.450-454.
2. Сосницька Н., Глікман С. Студентоцентрований підхід до професійної освіти в умовах сталого розвитку суспільства. *Науковий вісник льотної академії. Серія: Педагогічні науки*. 2017. №1. С. 377-381.
3. Рябовол Л. Т. Студентоцентроване навчання: поняття, вимоги, шляхи реалізації. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Т. 10. С. 55-63. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1405672>
4. Гладких Г. В. Забезпечення студентоцентрованого підходу у закладах вищої освіти. *Українські студії в європейському контексті*. 2020. №2. С.153-157.